

غهره که متیار دهیوئی بی به پاشا!

سیروان کاروانی

له دارستانیکی چروپری دور له ئاوه دانیدا، پیره که متیاریک له گهل به چکه کانی له کونیکه دیوبه دردا دهژیان. کونه که پیشتر مالی ریوییه ک بوو. پاشای دارستانه که که شیریکی پیر بوو، ده میک بوو مرد بوو.

پیره که متیاره که کرد بوو به خو، هه موو به یانیان بهر له وهی گیانله به ره کانی تر به ناگا بینه وه، ئەو شوپر ده بوو وه بو سهر رووباره کهی به قهراغ دارستانه که دا ده رپویی. له دم رووباره که وه له ماسیی مردوو، یا خود بالنده و بیچوو به بالندهی مرداره وه بوو ده گهرا، تا بیکاته ژهمی خواردنی ئەو رۆژهی خویی و به چکه کانی.

لای خوارووی دارستانه که وه لووته زه وییه کی لیوو. له لیواری لووته زه وییه که شدا، رووباره که گیژی ده خوارده وه و مهنیکی دروست ده کرد. ئاوه که له ئاستی مهنه که دا زور به هیواشی ده رپویی، بویه کاتی کازیوهی لای به یانان له گهل زه ردهی رۆژه که بریسکی ده دایه وه.

ئەو کاتهی که متیاره که لای به یانیان له قهراغ رووباره که ده گهرا، زور جارانش ده گه یشته لای مهنه که و سهیریکی خوی له ئاوه که دا ده کرد. که متیاره که وینهی ده موچاوی خوی له ناو ئاوه که دا ده بینی. ئەو خوی به پالەوان ده هاته پیش چاو و وای لیک ده دایه وه، که ده بی هه موو گیانله به ره کانی تر سلی لی بکه نه وه.

ماوهیه کی زور بوو که متیاره که بهو کاره وه خه ریک بوو و، ورده ورده له کاره کهی بیزار ده بوو. ئەو ههستی ده کرد کاره کهی سهخته که هه موو به یانیان، کاتیک گیانله به ره کانی تر بو خویان هیشتا خه وتوون، ئەمیش بچیت و له دم رووباره که بو خواردن بگه ریت.

رۆژیکیان، که متیاره که له خه وه له نه ستا و وه کوو رۆژانی پیشوو نه چوو له دم رووباره که بو شتیک بگه ریت، هه تا خویی و به چکه کانی بیخون. کاتی نیوه رۆ به چکه کان داوای خواردنیان کرد و که متیاره که ش گوتی: ئەم رۆ خواردنمان نییه.

که متیاره که به چکه گه وره کهی خوی نارده لای کسوک*، هه تا بانگی بکات بو مالی خویان. کسوک-یش پیری ک بوو و دراوسی مالی که متیاره که بوو. ئەوان زور له میژ بوو دوستی یه کتری بوون.

لهو ماوهیهی به چکه که متیاره که به شوین کسوک-دا رپویی، که متیاره که هه ر دالغهی لی ده دا و له دلی خویدا لیک ده دایه وه. ئەو له دلی خویدا وای پیر ده کرد وه:

- خۆم ئازا دەكەم، خۆمى لى ھەلدەكەم و دەچمە لای كەبكەبەردە گەورەكەى ناو دارستانەكە و ھەموو گياندارەكانى ناو دارستانەكە خرپ دەكەمەوہ. لەوى پىيان دەلیم، كە دەبى ھەر رۆژەى يەككىيان لەجياتى من خواردن بۆ خۆم و بەچكەكانم پەيدا بكن. ئەى چۆن! خۆ لە پاشای دارستانەكانى تر كەمتر نيم.
- كاتىك كسۆك گەيشتە مالى كەمتيارەكە، پى سەير بوو بەچكەكانى ھىچ نىيە بىخۆن و كەمتيارەكەش لای بنەبانى پالکەوتووہ. كسۆك بە نالەنالەوہ:
- ھا كەمتيارى پير... خىرە ناردووتە بە شوينمدا؟
- كسۆكى پير... دە تۆ جارئ وەرە دانىشە.
- كەمتيارەكە پىشتريش جارجارە وای بىر دەكردەوہ، كە رۆژىك بىت و بىتتە پاشای دارستان. ئەوسا ھەر خۆى دەستوور بدات و كەس لە ئاستيدا نقى لىوہ نەيىت. پيرەكەمتيار ئەو رۆژە بۆ كسۆك-ى گىرايەوہ:
- كسۆك! تۆ كە دۆستى نزيكى، دەمەوى شتىكت لەلا باس بكەم.
- كسۆك ھىندىك بىرى كردەوہ، دەبى كەمتيار نيازى چى ھەبى؟ چى لە دلدا بى؟ تۆ بلىى لىرە وەرەس بووبى و بىەوى بگەرپتەوہ زىدى خۆى. ئەو لەوہ زياتر شتىكى ترى بۆ نەھات، بەلام چونكە دۆستىكى باشى كەمتيارەكە بوو، ئىتر چرپەيەكى بۆ كرد:
- گويم لىيە.
- دەزانى چى؟ دەمەوى بىم بە پاشای دارستانەكە. خۆت دەزانى دارستانەكە لە پاش مردنى شىرەكەوہ بى پاشايە و، ئى منىش بۆ ئەو كارە دەگونجىم.
- ھەى ھەى... كەمتيار و پاشای دارستان.
- ئى بۆ نا؟ ئەدى پاشای دارستانان چىيان لە من زياترە؟
- ھەرگىز نەمبىستووہ، كەمتيار بووبى بە پاشای دارستان. پاشای دارستان دەبى شىرىك بى، پلىنگىك بى. لەو شىوہيە...
- با، با... ھەر دەبى بىم. دەتوانم وەكوو شىرىك بكەم.
- كەمتيار! پياوى چاك بە. پاشای دارستان دەبى بەھىز و بە سام بى و ھەر كە چاو سوور بكاتەوہ، ھەموو لىى بترسىن. ئاخر كى لە ھەيبەتى تۆ دەترسى؟ كەمتيار بەگويم بكە بانەبى بە قەشمەرچار.

کهمتیاره که گویى به ئامۆژگارییهکانى کسۆک نه دا. له بنه رهدا، کهمتیار خه لکی مه لبه ندىکی تر بوو و کهس نه یه ده زانی بۆچی زیدی خۆی به جی هیشتوو. بۆیه زۆر جار ان هه ر بۆ خۆشی پێیان ده گوت: غه ره کهمتیار، واته کهمتیاری غه ریب.

کهمتیاره که ماوه یه که هه ر له بیرى ئه وه دا بوو که چۆن بکات بۆ ئه وه ی بییت به پاشای دارستانه که و، ئیتر هه ر ده مه ی به جۆریک خۆی پێشان ده دا.

پیره کهمتیاره که، له وی به دواوه، ده یویست لاسایی شیړیک بکاته وه. ئه و کاتی کارێوه ی به یانیان له خه و هه لده ستا و به ره و لای که بکه به رده گه ره که ی ناو دارستانه که ده رپۆی، که له وی دا هه موو جارێ گیانه له به ره کان کۆ ده بوونه وه و یاریی گه وزانن و جۆره ها یاریی تریان ده کرد. کاتی کهمتیاره که گیانه له به ره کانى تری ده بیینی له کونه کانیانه وه به ئاگا هاتوو نه وه و نزیکى ئه و ناوه ده بنه وه، ئیتر له خۆی رانه ده بیینی زیاتر وه کوو شیړیک بکات، له به ر ئه وه شه رمه زاری دا یه ده گرت و به بیدهنگی ده گه رایه وه ماله وه.

کهمتیاره که چه ندرپۆژیک به و شیوه یه به رده وام بوو. دواتر بیرى کرد وه، که فه رمایشته که ی کسۆک راست بوو و، ئه م ناتوانیت وه کوو شیړیک بکات. ئه و له وه سه ره که وتوو نه بوو لاسایی شیړیک بکاته وه، چونکه نه هیزی زۆری هه بوو، نه ددانى تیژ و چنجرۆکی هه بوو و نه ده شیتوانی وه کوو شیړ بنه رپێن.

رپۆژیکیان دیسان به ره به ری نیوه رپۆ بوو. کهمتیاره که له ماله که ی خۆیدا، لای بنه بانى به بیدهنگی پالکه وتبوو و مات و غه مگین خه ریکی بیرکردنه وه بوو. له وه ده مه دا، کسۆک به نکه نک په یدا بووه وه. ئه و بیینی کهمتیاره که بیدهنگ که وتوو و پێویستی به لاواندنه وه هه یه. کسۆک به نیانییه وه به کهمتیاره که ی گوت:

- کهمتیاری دۆستم! ده نگوباست چیه؟

- باش بوو هاتی. وه ره ته نیستمه وه.

کهمتیاره که، ئه و شه وه تا به یانی نه خه وتبوو و هه موو دانی به یانییه که هه ر بیرى له وه کرد بووه وه، که شتیکی تر بکات بۆ ئه وه ی بییت به پاشای دارستانه که. ئه و له ئاره زوو ده که ی خۆی په شیمان نه ده بووه وه.

ئه و نه یتوانی وه کوو شیړیک بکات، چونکه به هیز نه بوو و چنجرۆکی نه بوو و نه یه ده توانی وه کوو شیړیک بنه رپێن. له و کاته دا کهمتیاره که هیشتا بیدهنگ بوو و زۆر ماندوو دیار

بوو. کسوک ههستی کرد که متیاره که خه والووه و ئه ویش دهمیکه له ویه به بی ئه وهی شتیکی پی بلی، بویه پرسیی:

- چیه. بۆ شتیکی نالی؟
- من وهکوو شیریکم بۆ ناکری، چونکه بههیز نیم و چنجرۆکم نییه و ناتوانم وهکوو شیریک بنه پینم.
- ئه دی نه مگوت تۆ بۆ پاشای دارستان ناشیی.
- که متیاره که دیسان که وته بیرکرد نه وه. له راستیدا، ئه و زۆر باوه پری به خوی بوو و ههر باسی خوی ده کرد، به لام هیچی له باردا نه بوو. کسوک و گیانله به رهکانی تر سه پریان پیی ده هات، که پیره که متیار به و شیوهیه خوی هه لده کیشی. ئه وان ده یانگوت: ئیمه هیچ نازیه تیه کمان له غه ره که متیار نه دیوه. ئیمه دلمان بۆی ده سووتیت.
- له پردا، که متیاره که پرووی له کسوک کرد و گوتی:
- به لام بیرم له شتیکی باشتتر کردۆته وه.
- شتی چی؟
- من خۆم له ریوی ده چم. بیرم کرده وه، که ده توانم وهکوو ریوی به فیل و فرته نه ئه وهی ده مه وی بیکه م. خۆم ده که م به پاشا و ئه وهی سه ریچی له بریاره کانم بکات، ههر به فیل کاری پیی ده که م. ئه و ده یزانی که ریوی فیلبازه و زۆر جاران کاری له خوی گه وره تر ده کات.
- کسوک هیندیکی داما و هیچی نه گوت. ئه و وای بیر نه کرد بۆ وه. ئه و وا تیگه یشتبوو که که متیاره که ئاقل بووه و ئیدی کاری شیتانه ناکات، به لام پاش ماوه یه ک سه ری بلند کرده وه و گوتی:
- که متیار! پیشنیاز ده که م، به یانی زوو له خه و قیت بیته وه و وهکوو جاران برۆی له قه راغ پرووباره که بۆ خواردن بگه ری، به لکوو به چکه کانت له برسیتی پزگار بکه ی.
- کسوک! ئه مه چیه؟ ئه وه تۆ ده لیی چی؟ من ده بم به پاشا.
- که متیاری دۆستم! واز له خه ونی جرن او فرنا بینه. تۆ چۆن ده توانی وه ک ریوی فیلباز بی. ریوی ههر کات پیویست بی، فیلی بۆ دی. تۆ یه ک دوو فیلیک ده زانی و له چاو ریوی ده که یته وه، ئیدی په کت ده که وی و دیسانه وه ده بیته وه به قه شمه رجار.
- به لام دلنیام ئه مجاره سه ره که وتوو ده بم. ئاگام له تۆش ده بی.
- ده ی باشه. تۆ خه م له خۆت بخۆ. من پیویستیم به هیچ نییه.

كسۆك به نكهك له مالى كه متياره وه به رهو لاي كه بكه به رده گوره كه ي ناو دارستانه كه كه وته رى. لهويدا، زوربه ي گيانله به رهكانى تر كووبو بوونه وه. كاتيک كسۆك گهيشته ئهوى، زور ماندوو بوو و ئيتر له سه ر پشت لى پالكهوت. ئه و پير و په ككه وته بووبوو. پاش ئه وه ي كسۆك هينديك پشوو ي دا، ههستيكي راگرت و بو ي دهره كهوت كه گيانله به رهكانى تر وهكوو: كهرويشك و چهقل و گورگ و ورچ و مهيموون و ئهوانى تر هه موو فسكه فسكيانه و له نيوان خو ياندا باسى پيره كه متيار ده كن. ئهوان بو يه كترىيان باس ده كرد و هه ر يه كه و شتيكى له سه ر پيره كه متياره كه ده گوت. بو نمونه:

كهرويشك ده گوت:

- پيم وابى پيره كه متيار خوولفاوه.

چهقل ده گوت:

- ئه م پيره كه متياره نه نانى ههيه بيخوات و نه ئاوى ههيه بيخواته وه، سه ره پاي ئه وه ش دهيه وي بييت به پاشاي دارستان.

رپوى ده گوت:

- بو به هه موومان به زميكي پى نه كه ين؟

گورگ ده گوت:

- ئه م ديوانه يه هه ر خهلكى ئيره ش نييه و دهيه وي بييت به پاشامان.

كسۆك له ميژر بوو پيره كه متيارى ده ناسى و دؤستى بوو. ئه و كاته ي كه متياره كه خو يى و به چكه كانى زيدي خو يان به جي هيشتبوو، سه ره تا چووبوونه مالى كسۆك و ئه و يش زور يارمه تىيانى دابوو. ئه و پاشنيوه رويه ش، كاتيک گو يى له گيانله به رهكانى تر بوو باسى كه متياريان ده كرد، هه ستى كرد ده يانه وي شتيك به سه ر كه متياره كه به ينن. كسۆك زياتر خو ي بو نه گيرا و لىيان هاته دهنگ:

- ئه وه فسكه فسكى چيتانه؟ رپوى فيلباز، ده تانه وي چ فيليك له و پيره كه متياره غه ريبه يه بكه ن؟ من قبوولم نييه.

هه ر كه گيانله به رهكانى تر گو ييان له قسه كانى كسۆك بوو، ئيتر هه موويان بيدهنگ بوون و نقه يان ليوه نه هات. له پاش ماوه يه كى كورت، هه موويان بلاوه يان لى كرد و هه ر يه كه گه رايه وه مالى خو ي.

لهو کاته وهی کسۆک مالی که متیاره کهی به جیهیشتبوو، که متیار هر خهریکی بیرکردنه وه و خوئاماده کردن بوو. ئەو پیشتر جبهه کی پهیدا کردبوو و له ناو شتهکانی خوئی دانابوو. تا قه تیکی به خوئی دا و ههستا چوو جبهه کهی هینا و به سهر شانی خویدا دا.

پیره که متیار ئاورپیکی دایه وه و ته ماشایه کی خوئی کرد. کاتی که جبهه کهی له سهر شانی خوئی بینی، وای ههست کرد که لهوئی به دو اووه که متیار نییه و، به لکوو گیانداریکی گه لیک فیل باز و زورزانه. ئەو وای تیده پروانی هه موو شهرمی لی دهکن و ئەویش ههر دهستووریک بدات، ئەوا هیچ کام له ئازله کان رهتی ناکه نه وه.

دهمه ده می ئیواره بوو، که متیار به خوئی و جبهه که یه وه به ره و لای که بکه به رده که چوو. کاتی که ئەو نزیکی که بکه به رده که بووه وه، ریوییه کی پیر به ته نی لهوئی پالکه وتبوو. پیره که متیار ههستی به شهرمزاری کرد و نهیده زانی چی بکات و چی بلئ. ههر که ریویش چاوی به که متیار کهوت، بانگی لای خوئی کرد:

- ئا وهره وهره.
- چیه چیت دهوئی؟
- ئەها، ئەوه غه ره که متیاری! هه ی ناله بار.
- ها ئا ئممم... به لی منم.
- ئەوه که ولی کام ریوییه مردووت دزیوه. نازانی که متیار بوی نییه که ولی ریوی بیوشی؟
- نه مدزیوه. نازانم.
- باشه مه رامت چیه. ده تهوئی چی بکهی وا ئەو که ولت پووشیوه؟
- یارمه تیم ده دهی؟
- بلئ بز انم.
- ههر بهینی خوئمان بی، دهمهوئی به جوړیک بیم به پاشای دارستان. ریوی! میهره بان به و یارمه تیم بده. توش خوت وا پیر بوویتی.
- ئی باشه چیت داوه له پاشای دارستان؟ ئاخر ئەو کاره له تو نایهت.
- با، با. پاشاکانی تر هیچیان له من زیاتر نییه.
- ریوییه پیره که بیری کرده وه، ده بی ئەم که متیاره زور که لله رهق و پرووقایم بیت یاخود خوولفاوه، ئەگینا له چ ده ور و زه مانیک بووه که متیار یکی پیر بییت به پاشای دارستان.
- ریوییه که وا مه زنده ی کرد که که متیار لهو هه وله شیتانانه ی پاشگه ز نابیته وه هه تا به زمیکی پی نه کات. بیچوو هکانی که متیاریش رۆژ دوا ی رۆژ برسیتر ده بوون.

رېيوي فيلباز له شوين خوي هلسايه وه و به گويي پيره كه متياردا چرپاندي:
- باشه، من يارمه تيت ددهم. تو سبهيني لاي فينكي ئيواره جبهه كه به شاندا بده و
كاتيك هه موو گيانداره كاني تر ليړه كود هبنه وه، وهره ئيره. هوسا ده ليين تو پاشاي
دارستاني.

پيره كه متيار بزه يه كي ليوه هات و سه ريكي بو له قاندي. هه به خوشييه وه له وي روي و له
ماله وه له سه ر گازهراي پشت لاي پالكه وت و چاوه رپي هه وه ي ده كرد روي دوايي بيت به
پاشاي دارستان.

كاتيك بو روي دوايي به ره و لاي كه بكه به رد هه كه چوو، زور له گيانداره كاني ناو دارستانه كه
له وي بوون. مام رپوي هه رچي گيانله به ري ناو دارستانه كه هه بوو، هه مووي كو كرد بوونه وه و
چاوه رپي هاتني پيره كه متيار بوون.

به ده ركه وتني پيره كه متيار، هه موو گيانله به ره كاني تر كرد يانه هويها و به زم و، له هه نجامدا
كه وله كه يان له به ر كرده وه. پيره كه متيار خوي راپسكاند و به په له پهل و به هه له داوان خوي
گه يانده وه ماله وه و له سووچي كدا خوي گرموله دا و داواي له به چكه كاني كرد
هه مديونه ويوي كونه كه ي لي بگرن و كه س نه كه نه ژورره وه.

به و شيويه پيره كه متيار وانه يه كي واي وهرگرت، كه جاريكي تر بيري شيتانه ي نه كرد وه.
هه و هه كوو جاران به يانيان زوو، وهختي كازيوه ي به ياني، له خه و هه لده ستاو بو سه ر
رپوباره كه ي قه راغ دارستانه كه ده روي و رويانه ش خوار دنيكي بو خوي و به چكه كاني
په يدا ده كرد، به لام له هه مووي سه يرتر هه وه بوو، كه پيره كه متيار هه رگيز جاريكي تر
نه چووه لاي كه بكه به رد هه كي كه به زوري لاي ئيواران گيانله به ره كاني تري له ده ور
كود ه بوونه وه.

كسوك: گيانله به ريكه له شيوه ي رپوي وايه، به لام له رپوي گچكه تره.

2004.06.21